

PSST... MATURA

PYTANIE JAWNE 65 · MATURA USTNA 2027–2028

DŻUMA · KONTEKST: ANTYGONA

ZARAZA MIAŁA FANÓW

Pytanie jawne 65: „Jakie postawy przyjmuje człowiek wobec zła? Omów zagadnienie na podstawie Dżumy Alberta Camusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst”. Proponowany kontekst: Antygona Sofoklesa.

TEŻA W JEDNYM ZDANIU

Wobec zła człowiek może zaprzeczać faktom, szukać usprawiedliwień, chronić tylko siebie, czerpać korzyści albo przeciwstawić się mu w działaniu.

GOTOWE ZDANIA NA EGZAMIN

NA POCZĄTEK

„Dżuma” pokazuje całą skalę postaw wobec zła: zaprzeczanie, ucieczkę, czerpanie korzyści i czynny opór.

NA ZAKOŃCZENIE, PO KONTEKŚCIE

Cottard, Rieux i Antygona przypominają, że wobec zła liczą się czyny, a nie deklaracje.

SCHEMAT ODPOWIEDZI

Pokaż całą skalę postaw. Zaprzeczanie mieszkańców, praktyczny opór Rieux i Tarrou, przemiana Ramberta, trudna refleksja Paneloux, interes Cottarda. Z „Antygony” — decyzja bohaterki kontra początkowy lęk Ismeny. Wniosek: wobec zła liczą się nie słowa, tylko to, czy rozpoznajesz krzywdę, czy na niej zarabiasz i co robisz, kiedy możesz komuś pomóc.

Chcesz mieć to pytanie z głowy? W książce „Psst... matura” masz wszystkie 76 pytań: tezę, gotowe zdania, plan, pułapki i trening — a w tomie 2 wzorcowe wypowiedzi. Zajrzyj: niekazmuliczyc.pl/psst/

SPRAWDŹ SIĘ

Odpowiedz najpierw sam(a) — kierunek odpowiedzi zakryj kartką.

1. Teza — Wymień co najmniej cztery różne sposoby reagowania na zło. Które postawy mogą się zmienić?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Zaprzeczanie, bierność, skupienie na własnym bezpieczeństwie, szukanie wyjaśnień, czerpanie korzyści i aktywny opór. Rambert oraz Paneloux pokazują zmianę, choć nie taką samą.

2. Bohaterowie „Dżumy” — Przypisz postawy: Rieux, Tarrou, Grand, Rambert, Paneloux i Cottard. Podaj po jednym działaniu jako dowód.

KIERUNEK ODPOWIEDZI Rieux leczy chorych; Tarrou organizuje oddziały sanitarne; Grand pomaga w codziennej pracy; Rambert rezygnuje z ucieczki i dołącza do pomocy; Paneloux przechodzi od pewnego osądu do trudniejszej refleksji po śmierci dziecka; Cottard korzysta z epidemii i obawia się jej końca.

3. Przemiana — Dlaczego początkowego pragnienia ucieczki Ramberta nie należy po prostu potępić? Co podważa pierwsze wyjaśnienie Paneloux?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Rambert pragnie wrócić do ukochanej — to zrozumiałe. Późniejsza decyzja o pozostaniu ujawnia rozwój solidarności. Śmierć niewinnego dziecka podważa łatwe tłumaczenie epidemii jako kary za grzechy; Paneloux nie przestaje po prostu wierzyć.

4. Kontekst — Jak na zakaz pochówku Polinika reagują Antygona i Ismena? Czym ich sytuacja różni się od zdarzeń w Oranie?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Antygona łamie zakaz Kreona, uznając obowiązek pochowania brata; Ismena początkowo odmawia z obawy przed karą. W tragedii źródłem konfliktu jest decyzja władcy, a w powieści — epidemia, odczytywana też metaforycznie. W obu przypadkach ryzyko ujawnia postawy ludzi.

5. Pytanie komisji — Dlaczego Camus nazywa walkę z dżumą „uczciwością”, a nie bohaterstwem?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Bo nie chce gloryfikować walki. To zwykły obowiązek każdego, kto nie chce stać po stronie zła.

6. Pytanie komisji — Czy Cottard jest postacią tylko negatywną?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Jest też samotny i przerażony. Pokazuje, jak zło może dawać komuś poczucie bezpieczeństwa.